

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

MICHAEL B. ELMER

29 päivänä huhtikuuta 1997 *

Johdanto

Turkin kansan työllisyyden ja elinolojen kohentaminen”.

1. Käsiteltävässä asiassa Verwaltungsgericht Darmstadt on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle useita tulkintakysymyksiä, jotka liittyvät Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella¹ perustetun assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 ja 3 kohtaan.

Assosiaatiosopimuksen 12 artiklan mukaan ”sopimuspuolet pitävät lähtökohtanaan Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 48, 49 ja 50 artiklaa toteuttaessaan asteittain molemminpuolisesti työntekijöiden vapaan liikkuvuuden”.

Asiaa koskeva yhteisön lainsäädäntö

2. Assosiaatiosopimuksen tarkoituksena on sen 2 artiklan 1 kohdan mukaan ”edistää osapuolten välisten kaupallisten ja taloudellisten suhteiden jatkuvaa ja tasapainoista lujittamista ottaen täysin huomioon tarpeen turvata Turkin talouden nopeutuva kehitys sekä

3. Assosiaatiosopimukseen liitetyn, 23.11.1970 allekirjoitetun lisäpöytäkirjan² 36 artiklan mukaan assosiaationeuvosto päättää tarvittavista yksityiskohtaisista säännöistä työntekijöiden vapaan liikkuvuuden asteittaista toteuttamista varten yhteisön jäsenvaltioiden ja Turkin välillä assosiaatiosopimuksen 12 artiklassa ilmaistujen periaatteiden mukaisesti.

4. Assosiaationeuvosto teki tämän mukaisesti päätöksen N:o 1/80, joka tuli voimaan

* Alkuperäinen kieli: tanska.

1 — Ankarassa 12 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettu ja 23 päivänä joulukuuta 1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY yhteisön puolesta hyväksytty Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisen assosiaatiosopimus (EYVL 1964, 217, s. 3685, jäljempänä assosiaatiosopimus).

2 — EYVL C 113, 24.12.1973.

1.7.1980 (jäljempänä päätös N:o 1/80).³ Päättöksen 6 artiklan 1 ja 3 kohta kuuluvat seuraavasti:

"1. — — turkkilaisella työntekijällä, joka työskentelee yleisillä työmarkkinoilla tietyssä jäsenvaltiossa, on oikeus

— työskenneltyään säännönmukaisesti yhden vuoden saada työlupansa uudistetuksi tässä jäsenvaltiossa samaa työnantajaa varten, jos hänellä on työpaikka;

— työskenneltyään säännönmukaisesti kolme vuotta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa valitsemaltaan saman ammattialan työnantajalta työtarjous, joka on tehty tavanomaisin ehdoin ja joka on rekisteröity tämän valtion työvoimaviranomaisissa, jollei yhteisön työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;

— työskenneltyään säännönmukaisesti neljä vuotta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

2. — —

³ — Päätöstä ei ole julkaistu.

3. Yksityiskohtaiset säännöt 1 ja 2 kohdan soveltamisesta annetaan kansallisessa lainsäädännössä."

Asian tosiseikat

5. Turkin kansalainen Kasim Ertanir asettautui vuonna 1991 asumaan Saksan liittotasavaltaan. Saksan ulkomaalaisviranomaiset ilmoittivat tuolloin hänelle, ettei hänen oleskelulupansa voimassaoloaikaa voitu enää pidentää, mutta samalla hänelle kerrottiin, että hänelle voitaisiin antaa etukäteen suostumus, jotta hän saisi Saksan Ankaran suurlähetystöstä maahantuloviisumin voidakseen hankkia oleskelu- ja työluvan erikoiskokkina työskentelyä varten. Ulkomaalaisviranomaiset ilmoittivat 17.12.1991 päivätyllä kirjeellä Kasim Ertanirin asianajajalle, että "oleskelu erikoiskokkina Saksan liittotasavallassa ei voi ylittää kolmea vuotta".

6. Ertanir palasi tämän jälkeen Turkkiin. Saksan Ankaran suurlähetystö myönsi hänelle 14.4.1992 edellä mainitun maahantuloviisumin, ja hän matkusti samana päivänä takaisin Saksaan. Kyseisessä maahantuloviisumissa, joka oli voimassa kolme kuukautta, todettiin muun muassa seuraavaa: "— — voimassa ainoastaan erikoiskokkina työskentelyä varten ravintola Ratskellerissä Weinheimissa".

7. Kasim Ertanir sai 30.6.1992 tekemänsä hakemuksen perusteella 14.8.1992 oleskeluluvan, joka oli voimassa 13.4.1993 asti. Oleskeluluvan voimassaolon jatkamisesta 8.4.1993 tehty hakemus hyväksyttiin hakemuksen tekopäivänä, ja se oli voimassa 13.4.1994 asti. Molemmissa oleskeluluvissa oli seuraava maininta: "Oleskeluluvan voimassaoloaika päättyy, kun työskentely erikoiskokkina ravintola Ratskellerissä Weinheimissa päättyy. Oleskelulupa ei korvaa työlupaa."

8. Ulkomaalaisviranomaiset ilmoittivat 9.8.1993 päivätyllä kirjellään Kasim Ertanirille, että oleskelulupa erikoiskokkina työskentelyä varten voidaan myöntää tai uudistaa yhteensä korkeintaan kolmeksi vuodeksi.

9. Kasim Ertanir haki 19.4.1994 uudestaan oleskelulupansa voimassaoloajan pidentämistä. Ulkomaalaisviranomaiset pidensivät 20.4.1994 tekemällään päätöksellä oleskeluluvan voimassaoloaikaa 14.4.1995 asti huomauttaen jälleen, että oleskelulupa erikoiskokkina työskentelyä varten voitiin myöntää korkeintaan kolmeksi vuodeksi. Tässä oleskeluluvassa oli sama maininta kuin 14.8.1992 myönnettyssä oleskeluluvassa.

10. Kasim Ertanir sai oleskellessaan Saksassa Arbeitsamt Mannheimin myöntämiä työluvia oleskeluluvissa mainittua työskentelyä varten. Siten hän sai 24.4.1991 työluvan, joka

oli voimassa 23.4.1992 asti, erikoiskokkina työskentelyä varten ravintola Ratskellerissä Weinheimissa. Tämän työluvan voimassaoloaikaa pidennettiin 27.3.1992 niin, että se oli voimassa 23.4.1993 asti. Työluvan voimassaoloaikaa pidennettiin 13.5.1993 niin, että se oli voimassa 24.4.1993—23.4.1994. Edelleen 6.5.1994 työluvan voimassaoloaikaa pidennettiin niin, että se oli voimassa 24.4.1994—23.4.1996.

11. Kasim Ertanir haki 13.4.1995 oleskeluluvan voimassaoloajan pidentämistä vielä kahdella vuodella. Hessenin osavaltion ulkomaalaisviranomaiset hylkäsivät tämän hakemuksen 17.7.1995 tekemällään päätöksellä muun muassa sillä perusteella, että 3.2.1995 annetun Hessenin sisäasiainministeriön asetuksen mukaan päätökseen N:o 1/80 perustuvat edut eivät koske erikoiskokkeja.

12. Kasim Ertanir teki 8.8.1995 päivätyllä kirjelmällä hallintovalituksen tästä päätöksestä.

Asian käsittely kansallisessa tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisusymykset

13. Kasim Ertanir vei asian 24.10.1995 edelleen Verwaltungsgericht Darmstadtin ja

vaati, että hänen valituksellaan olisi lykkäävä vaikutus. Verwaltungsgericht Darmstadt päätti 29.2.1996 tekemällään päätöksellä lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Mitä seurauksia työ- ja oleskeluluvan jatkumiselle on laillisen oleskelun keskeytymisistä tai työskentelykausista ilman työlupaa ETY:n ja Turkin välisen assosiaationeuvoston assosiaation kehittämisestä tekemän päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan mukaisen jo olemassa olevan oikeuden kannalta, sikäli kuin tällaisia oleskelu- tai työskentelykausia ilman lupaa ei tämän päätöksen 6 artiklan 2 kohdan perusteella rinnasteta säännönmukaisiin työskentelykausisiin?

2) Työskenteleekö turkkilainen työntekijä, jolla on erikoiskokkina työskentelyyn oikeuttava työ- ja oleskelulupa, myös silloin päätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla, kun hän tiesi siitä lähtien, kun hän saapui tähän jäsenvaltioon, että hänelle annetun oleskeluluvan kokonaiskesto on enintään kolme vuotta ja että se on myönnetty ainoastaan tietynlaisista työskentelyä varten nimenomaisesti mainitun työnantajan palveluksessa?

3) Siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että toisessa kysymyksessä mainitun kaltaiset henkilöt työskentelevät jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla, annetaanko päätöksen 6 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltioille oikeus määrätä sellaisista oleskelua koskevista oikeuksista, joissa ei oteta huomioon alusta alkaen päätöksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisia oikeuksia?”

Ensimmäinen kysymys

14. Asiakirjoista ilmenee, että Kasim Ertanirin työskentely oli hänen koko Saksassa oleskelunsa aikana työoikeudellisten säännösten mukaisesti luvallista. Kaksi kertaa lupa työskentelyyn annettiin kuitenkin jälkikäteen. Oleskeluluvan osalta ilmenee, että huhtikuussa 1994 hän ei hakenut ajoissa oleskelulupansa voimassaoloajan pidentämistä, minkä vuoksi 14.4.1994—20.4.1994 hänellä ei ollut voimassa olevaa oleskelulupaa.

Ensimmäinen kysymys koskee siten tosiasiasita, vaikuttavatko turkkilaisen työntekijän laillisen oleskelun ja säännönmukaisen työskentelyn lyhytaikaiset keskeytykset asianomaisen henkilön päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohtaan perustuviin oikeuksiin siinä tapauksessa, että kyseessä oleva jäsenvaltio on antanut näitä oleskelukausia koskevan luvan jälkikäteen.

15. Saksan hallitus katsoo viitaten toiseen ja kolmanteen kysymykseen esittämäänsä huomautukseen, ettei sen ole tarpeen ottaa kantaa tähän kysymykseen.

16. Komissio katsoo, että tällaiset turkkilaisen työntekijän säännönmukaisen työskentelyn ja laillisen oleskelun lyhyet keskeytykset eivät vaikuta asianomaisen henkilön päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan mukaisiin oikeuksiin siinä tapauksessa, että kyseinen jäsenvaltio ei ole jälkikäteen tekemisissään päätöksissä vedonnut keskeytyksiin.

17. Jotta turkkilainen työntekijä voisi saada päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohtaan perustuvia oikeuksia, edellytetään, että hän on työskennellyt säännönmukaisesti määräyksessä tarkoitetun ajan. Päätöksen 6 artiklan 1 kohdassa ei määritellä erikseen työskentelyn "säännönmukaisuutta". Tämä asia on sen vuoksi ratkaistava sillä perusteella, mitä jäsenvaltioiden lainsäädännössä säädetään Turkin kansalaisen edellytyksistä saapua maahan ja oleskella sen alueella ja työskennellä siellä. Tämän vuoksi ainoastaan jäsenvaltioiden lainsäädännössä vahvistetaan, millä edellytyksillä oleskelu niiden alueella on laillista.

18. On tuskin epätavallista, että jäsenvaltion ulkomaalaisviranomaiset pidentävät oleskelu- ja työluvan voimassaoloaikaa vasta niiden voimassaoloajan päätyttyä, esimerkiksi suuren asiamäärän vuoksi, siten, että näiden

lupien voimassaoloaikaa pidennetään, ikään kuin ne olisi myönnetty ajallaan, ja siten, että ilman oleskelu- ja työluvaa vietettyjä kausia koskeva lupa myönnetään jälkikäteen. Sekään ei liene epätavallista, että vaikka voimassa olevien säännösten mukaan ulkomaalaisen on itse varmistettava, että hänen työskentelynsä on säännönmukaista ja oleskelunsa laillista ja siten itse haettava ajoissa oleskelu- ja työluvansa voimassaoloajan pidentämistä, jäsenvaltion ulkomaalaisviranomaiset katsovat läpi sormien oleskelu- ja työluvan voimassaoloajan pidentämistä koskevalle hakemukselle asetetun määrärajan mahdollista ylitystä ja pidentävät voimassaoloaikaa, ikään kuin hakemukset olisi jätetty ajoissa.

19. Vastaavasti yhteisöjen tuomioistuimien 17.4.1997 antamassaan tuomiossa⁴ todettiin, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaista kolmen vuoden pituista säännönmukaista asumista laskettaessa on otettava huomioon tietynlainen oleskelu ulkomailla, lausunut seuraavaa:

"Sama koskee ajanjaksoa, jonka aikana kyseisellä henkilöllä ei ollut voimassa olevaa oleskelulupaa, koska vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät ole tällä perusteella riitauttaneet asianomaisen kyseisen valtion alueella asumisen säännönmukaisuutta, vaan päinvastoin ovat antaneet hänelle uuden oleskeluluvan."

⁴ — Asia C-351/95, Kadiman, tuomio 17.4.1997 (Kok. 1997, s. I-2133, 54 kohta).

20. Asiakirjoista ilmenee, että Saksan ulkomaalaisviranomaiset ovat katsoneet, että Kasim Ertanirin oleskelu Saksassa vanhan oleskeluluvan päättymisen ja uuden luvan myöntämisen välisten lyhyiden ajanjaksojen aikana oli säännönmukaista, koska näiden kausien osalta annettiin jälkikäteen lupa, ikään kuin niitä koskevat hakemukset olisi jätetty ajoissa.

21. Tähän kysymykseen on näin ollen vastattava, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että laskettaessa tässä määräyksessä tarkoitettua säännönmukaista työskentelykautta on otettava huomioon ajanjakso, jonka aikana kyseisellä henkilöllä ei ole ollut voimassa olevaa oleskelu- tai työlupaa, kun vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät ole tällä perusteella riitautaneet kyseisen henkilön valtion alueella oleskelun laillisuutta vaan ovat sitä vastoin jälkikäteen hyväksyneet sen myöntämällä uuden oleskelu- ja työluvan.

Toinen kysymys

22. Kansallinen tuomioistuin haluaa toisella kysymyksellään yhteisöjen tuomioistuimen ottavan kantaa siihen, onko erikoiskokkina työskentelevä turkkilainen työntekijä säännönmukaisesti työssä jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, kun

oleskelu- ja työlupaa myönnettäessä on ilmoitettu, että oleskelu- ja työlupa voidaan myöntää korkeintaan kolmeksi vuodeksi ja ainoastaan määrättyä työskentelyä varten tietyn työnantajan palveluksessa.

23. Saksan hallitus väittää, että turkkilaisen työntekijän, joka on saanut määräaikaisen oleskelu- ja työluvan erikoiskokkina työskentelyä varten, ei voida katsoa työskentelevän jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

24. Komissio ja Ertanir ovat sen sijaan sitä mieltä, että erikoiskokit eivät muodosta alaa, joka poikkeaisi muista aloista siten, että erikoiskokkina jäsenvaltiossa työskentelevä turkkilainen työntekijä ei työskentelisi yleisillä työmarkkinoilla. Näin on myös siinä tapauksessa, että hän on jäsenvaltiossa oleskelunsa alusta alkaen tiennyt, että hänen oleskelu- ja työlupiaan rajoitetaan tietyllä tavalla.

25. On todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen N:o 1/80 6 artiklan

1 kohdalla on välitön oikeusvaikutus.⁵ Määräys koskee sanamuotonsa mukaisesti ainoastaan oikeutta työhön, mutta yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tähän työtä koskevaan oikeuteen liittyy siitä johdettu oleskeluoikeus.⁶

Tämä määräys ei sitä vastoin koske sellaisten turkkilaisten työntekijöiden työ- ja oleskeluoikeutta jäsenvaltioissa, jotka eivät täytä siinä asetettuja ajallisia edellytyksiä. Muissa kuin päätöksessä N:o 1/80 mainituissa tapauksissa se, voivatko Turkin kansalaiset saapua jäsenvaltion alueelle ja oleskella ja työskennellä siellä, ja millä edellytyksillä, määritellään jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

26. Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi 16.12.1992 antamassaan päätöstä N:o 1/80 koskevassa tuomioissa⁷ katsonut, että

” — — määräyksiä sovelletaan sanamuotonsa mukaisesti jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla työskentelevään turkkilaiseen työntekijään, ja 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luettelukohdan mukaan on riittävää, että

turkkilainen työntekijä on työskennellyt säännönmukaisesti yli vuoden ajan, jotta hänellä olisi oikeus saada työlupansa uudistetuksi samaa työnantajaa varten.”

Voidakseen vedota päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohtaan turkkilaisen työntekijän on siis välttämättä työskenneltävä jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla ja hänen on pitänyt tehdä säännönmukaisesti työtä määräyksessä tarkoitettujen ajanjaksojen ajan.

27. Sen osalta, milloin Turkin kansalaisen voidaan katsoa työskentelevän yleisillä työmarkkinoilla, minun on aluksi korostettava, että mielestäni on selvää, ettei erikoiskokkina työskentely poikkeaa muunlaisesta palkatun työn tekemisestä. Kyseessä on ammatin harjoittaminen tavanomaista sopimusperusteista palkkaa vastaan. Mitä erikoista tällaisessa kokissa voisi olla muihin kokkeihin verrattuna? On yhdentekevää, valmistaako kokki ranskalaista, italialaista, turkkilaista, libanolaista vai kiinalaista ruokaa. Periaatteessa myös esimerkiksi saksalainen tai ruotsalainen kokki voi valmistaa niitä, kuten turkkilainen kokki voi valmistaa myös ranskalaisia, italialaisia tai saksalaisia ruokia.

28. Mielestäni se, onko kyseessä Saksan yleisillä työmarkkinoilla työskentely, on ratkais-

5 — Ks. asia C-192/89, Sevince, tuomio 20.9.1990 (Kok. 1990, s. I-3461).

6 — Ks. alaviite 4.

7 — Asia C-237/91, Kus, tuomio 16.12.1992 (Kok. 1992, s. I-6781).

tava täysin objektiivisesti kyseisen työskentelyn laadun perusteella. Siten mielestäni ei voida pitää merkityksellisenä sitä, mitä tietoja jäsenvaltioiden ulkomaalaisviranomaiset antavat kyseiselle turkkilaiselle työntekijälle myöntäessään oleskelu- ja työ lupia, koska se johtaisi siihen, että jäsenvaltiot voisivat tällä tavoin tehdä päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan määräyksistä näennäisiä.

lainsäädäntöön, joka koskee Turkin kansalaisten oikeutta päästä alueelle ja oleskella sekä työskennellä siellä. Koska artiklan määräyksissä ei työskentelyn [säännönmukaisuuden edellytykseksi aseteta muodollisen oleskeluluvan yms. olemassaoloa, on johdonmukaisinta tulkita näitä määräyksiä siten, että työskentely on 'säännönmukaisista' tässä artiklassa tarkoitettussa merkityksessä, jos asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ei ole lainvastaista, että turkkilainen työntekijä työskentelee kyseisessä ammatissa."

29. Katsoin asiassa C-434/93, Bozkurt ⁸, antamassani ratkaisuehdotuksessa seuraavaa:

"Assosi[aatio]neuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan määräyksissä ei aseteta erityisiä edellytyksiä työskentelyn 'säännönmukaisuudelle'.

30. Asiassa Sevince 20.9.1990 antamassaan tuomiossa ⁹ (jäljempänä asia Sevince) yhteisöjen tuomioistuin antoi joitakin suuntaviivoja sen osalta, mitä jäsenvaltioiden lainsäädännössä voidaan katsoa kuuluvan päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan "säännömukaisen työskentelyn" käsitteeseen:

"Vaikka määräyksissä tarkoitettu työskentelyn säännönmukaisuus ei välttämättä edellyttäisikään laillisen oleskeluluvan hallintaa, se edellyttää kuitenkin vakiintunutta ja varmaa asemaa työmarkkinoilla. ¹⁰

Siten on katsottava, että assosi[aatio]neuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdassa olevalla ilmaisulla 'työskennelyään [säännönmukaisesti]' viitataan jäsenvaltioiden

8 — Asia C-434/93, Bozkurt, tuomio 6.6.1995 (Kok. 1995, s. I-1475, 20 ja 21 kohta).

9 — Ks. alaviite 5.

10 — Tuomion 30 kohta.

Tämän vuoksi edellä mainitun päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan kolmannessa luettelamakohdassa — — olevalla ilmaisulla 'työskenneltyään säännönmukaisesti' ei voida tarkoittaa turkkilaista työntekijää, joka on voinut jatkaa säännönmukaista työskentelyään ainoastaan sen vuoksi, että hänen kansallisessa tuomioistuimessa nostamallaan kanteella on lykkäävä vaikutus, kunnes asia ratkaistaan lopullisesti, edellyttäen kuitenkin, että tämä tuomioistuin hylkää hänen kantensa." ¹¹

31. Voidaan väittää, että niin kauan kuin turkkilaisella työntekijällä on ainoastaan määräaikainen työlupa, hänen asemaansa jäsenvaltion työmarkkinoilla pitäisi automaattisesti pitää tilapäisenä, joten kyseessä ei ole säännönmukainen työskentely.

32. Kuitenkin asiassa Sevince annetusta tuomiosta seuraa, että määriteltäessä, voidaanko turkkilaisen työntekijän katsoa työskentelevän säännönmukaisesti jäsenvaltiossa, ei ole ratkaisuvaa, onko työntekijä saanut muodollisen oleskeluluvan. Sitä vastoin on ratkaisuvaa, että kysyksen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan hänellä on ollut aineellinen oikeus

työskennellä ja oleskella asianomaisessa jäsenvaltiossa kyseessä olevana aikana.

33. Yhtä vähän kuin sitä, perustuuko oleskeluoikeus muodolliseen työ- ja oleskelulupaan, voidaan pitää merkityksellisenä, yhtä vähän mielestäni myönnetyn oleskelu- ja työluvan ajallisesti rajoitettua voimassaoloa voidaan pitää merkityksellisenä. Jos oleskeluluvan ajallisesti rajoitettua voimassaoloa pidettäisiin merkityksellisenä, jäsenvaltiot voisivat määrääkäsä oleskelulupia myöntämällä kiertää kokonaan päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan määräykset siten, että Turkin kansalaiset eivät tosiasiasa saisi näissä määräyksissä heille myönnettyjä oikeuksia. Tältä osin on pidettävä mielessä, että jäsenvaltioissa on ilmeisesti varsin yleisenä käytäntönä, että kolmansien maiden kansalaisille myönnetään ainoastaan määräaikainen oleskelulupa ensimmäisinä vuosina, jolloin heillä on oikeus työskennellä ja oleskella jäsenvaltiossa.

34. Asiaa voidaan tarkastella samalla tavalla, kun jäsenvaltiot asettavat oleskelu- ja työlueille muita kuin ajallisia rajoituksia, esimerkiksi ilmoittamalla, että lupa antaa oikeuden ainoastaan määrätyn työnantajan palveluksessa työskentelyyn tai ainoastaan täsmällisesti määriteltäviä työtä varten. Jos jäsenvaltiot voisivat asettaa Turkin kansalaisten oleskelu- ja työlueille rajoituksia rajoittaakseen

11 — Tuomion 32 kohta.

yhteisön lainsäädännössä heille myönnettyjä oikeuksia, ne voisivat mielivaltaisesti tehdä näennäisiä niistä oikeuksista, joita Turkin kansalaisilla on yhteisön oikeuteen kuuluvan päätöksen N:o 1/80 perusteella.

siis ole merkitystä, onko kyseisellä työntekijällä ollut näiden ajanjaksojen aikana virallisesti voimassa oleva oleskelu- ja työlupa ja onko näitä lupia rajoitettu ajallisesti tai muulla tavoin.

35. Tämä ei merkitse sitä, että tällaisilla ajallisilla tai muilla rajoituksilla ei olisi mitään merkitystä, koska niillä on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä annettu merkitys siltä osin kuin kolmansien maiden kansalaiset eivät ole saaneet oikeuksia yhteisön oikeuden perusteella. Jos Turkin kansalaisen työlupa on siten rajoitettu tietynlaiseen työskentelyyn määrätyn työnantajan palveluksessa ja jos tämä työskentely päättyy ennen ensimmäisen vuoden loppua, päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä luetelmakohdasta seuraa vastakohtaispäätelmänä, että Turkin kansalainen ei ole saanut yhteisön oikeuden perusteella oikeutta jatkaa työskentelyä ja että hänen mahdollisuuksiinsa oleskella ja työskennellä kyseisessä jäsenvaltiossa on arvioitava ainoastaan tämän jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella.

37. Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että turkkilaisen työntekijän, joka tekee palkattua työtä erikoiskokkina jäsenvaltiossa, on katsottava työskentelevän yleisillä työmarkkinoilla, ja että jäsenvaltiot eivät voi evätä Turkin kansalaiselta edellä mainitun määräyksen mukaisia oikeuksia asettamalla tämän työ- tai oleskeluvalle ajallisia tai muita rajoituksia.

Kolmas kysymys

36. Jotta voitaisiin ratkaista, voidaanko turkkilaisen työntekijän katsoa työskentelevän säännönmukaisesti jäsenvaltiossa, mielestäni ratkaisevaa on vain se, onko kyseisellä henkilöllä ollut aineellisoikeudellisesti oikeus oleskella ja työskennellä jäsenvaltiossa riidanalaisena ajankohtana kyseisen jäsenvaltion ulkomaalaislainsäädännön mukaan. Sillä ei

38. Kolmas esitetty kysymys koskee sitä, onko jäsenvaltiolla päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohdan perusteella toimivalta myöntää oleskelulupia, joissa on etukäteen päätetty, että luvan haltija ei voi saada 6 artiklan 1 kohdan mukaisia oikeuksia, silloin kun tietyn henkilöryhmän on sen

objektiivisten piirteiden perusteella katsottava työskentelevän säännönmukaisesti jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla.

39. Saksan hallitus katsoo, että jäsenvaltioilla on päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohdan perusteella toimivalta myöntää Turkin kansalaisille oleskelulupia, joissa on etukäteen todettu, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan määräyksiä ei sovelleta.

40. Komissio katsoo, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät voi myöntää oleskelu- ja työluvia, joissa turkkilaisilta työntekijöiltä evätään etukäteen 6 artiklan 1 kohdan mukaiset edut, koska se olisi määräyksen tarkoituksen vastaista.

41. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Sevince antamassaan tuomiossa katsonut seuraavaa:

”Johtopäätöstä, jonka mukaan päätöksellä N:o 1/80 — — voi olla välitön oikeusvaikutus, ei muuta se, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohdassa määrätään, että turkkilaisille työntekijöille tunnustettujen oikeuksien yksityiskohtaisesta soveltamisesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä. Näissä

määräyksissä ainoastaan täsmennetään jäsenvaltioiden velvollisuutta toteuttaa hallinnollisia toimia, joita näiden määräysten täytäntöönpano mahdollisesti edellyttää, mutta ne eivät kuitenkaan voi sen perusteella säätää turkkilaisilla työntekijöillä — — määräysten nojalla olevien täsmällisten ja ehdottomien oikeuksien soveltamiselle chtoja tai rajoituksia.”¹²

42. Näin ollen 6 artiklan 3 kohta koskee ainoastaan kansallisten soveltamissäännösten antamista eikä mitään muuta. Siten määräyksessä ei anneta jäsenvaltioille oikeutta antaa kansallisia säännöksiä, joiden mukaan sellaisilta turkkilaisista työntekijöiden ryhmiltä, jotka objektiivisesti täyttävät päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan mukaiset oleskelu- ja työluvan voimassaoloajan pidentämistä koskevat edellytykset, evätään näiden määräysten mukaiset oikeudet.

43. Tähän kysymykseen on tämän vuoksi vastattava, että päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan yksityiskohtaiset säännöt 6 artiklan 1 kohdan soveltamisesta annetaan kansallisessa lainsäädännössä, on tulkittava siten, että jäsenvaltioilla ei ole sen perusteella oikeutta olla soveltamatta 6 artiklan 1 kohdan määräyksiä.

¹² — Tuomion 22 kohta.

Ratkaisuehdotus

44. Tämän vuoksi ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavalla tavalla:

- 1) Ankarassa 12 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitetulla ja 23 päivänä joulukuuta 1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY yhteisön puolesta hyväksytyllä Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella perustetun assosiaationeuvoston 19 päivänä syyskuuta 1980 tekemän päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että laskettaessa tässä määräyksessä tarkoitettua säännönmukaista työskentelykautta on otettava huomioon ajanjakso, jonka aikana kyseisellä henkilöllä ei ole ollut voimassa olevaa oleskelu- tai työlupaa, kun vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät ole tällä perusteella riitauttaneet kyseisen henkilön valtion alueella oleskelun ja työskentelyn säännönmukaisuutta vaan ovat sitä vastoin jälkikäteen hyväksyneet sen myöntämällä uuden oleskelu- ja työluvan.
- 2) Edellä mainittua määräystä on lisäksi tulkittava siten, että turkkilaisen työntekijän, joka tekee palkattua työtä erikoiskokkina jäsenvaltiossa, on katsottava työskentelevän yleisillä työmarkkinoilla, ja että jäsenvaltiot eivät voi rajoittaa Turkin kansalaisella määräyksen perusteella olevia oikeuksia asettamalla tämän työ- tai oleskeluluvalle ajallisia tai muita rajoituksia.
- 3) Edellä mainitun päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan yksityiskohtaiset säännöt 6 artiklan 1 kohdan soveltamisesta annetaan kansallisessa lainsäädännössä, on tulkittava siten, että jäsenvaltioilla ei ole sen perusteella oikeutta olla soveltamatta 6 artiklan 1 kohdan määräyksiä.